Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

IN VOLLE VAART DOOR VOOR BREDE WELVAART IN ZUID- EN OOST-DRENTHE

met voor de regio

ACHTERGROND VERVOLG AANVRAAG

De Regio Deal-samenwerking brengt het Rijk, de provincies, gemeenten, zorg- en maatschappelijke instellingen, onderwijs, inwoners, bedrijfsleven en woningcorporaties samen. Deze samenwerking is de afgelopen jaren effectief gebleken en heeft de beoogde impuls ingezet. Een achterstand op de Brede Welvaart loop je niet in vier jaar in. Dit vergt een generatielang investeren. Daarom willen we, met de ervaringen uit de eerste deal, de goede samenwerking met het Rijk graag continueren, de ingeslagen weg volgen en uitbreiden. Te beginnen met de aanvraag voor de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe 2023-2026. Onze inwoners en de regio verdienen het om blijvend in de ontwikkeling te investeren.

De vierde tranche is hét moment voor deze aanvraag, omdat de huidige Regio Deal medio 2023 afloopt. Precies het verwachte moment waarop een nieuwe deal gesloten kan worden.

Wat hebben we geleerd uit de Regio Deal 2019 - 2023?

- We hebben beter inzicht gekregen in wat de Brede Welvaart daadwerkelijk inhoudt.
- We kunnen oprecht zeggen dat de samenwerking tussen Rijk, regio en de andere partijen ons dichter bij elkaar heeft gebracht.
- Hierdoor is bewustzijn ontstaan dat we onze ambities alleen in deze gezamenlijkheid kunnen behalen. De vraagstukken zijn te complex om onafhankelijk van elkaar op te pakken.
- Wij zijn een ontwikkeldeal en dat heeft haar kracht bewezen, doordat we gezamenlijk tot gedragen oplossingen en projecten zijn gekomen. Vraagstukken en opgaven worden nu echt als regio opgepakt. We bespreken ze eerst met het regioteam van experts, waarna de partijen samen bepalen hoe dit moet worden opgepakt en wat daar voor nodig is. Iedereen brengt kennis in om een project of programma beter te maken, de bewaking van de voortgang en doelen gebeurt in gezamenlijkheid en daar waar nodig helpen we elkaar.
- Meer dan mooie bijvangst: naast de Regio Deal hebben we door de regionale samenwerking met succes aanspraak kunnen maken op het Volkshuisvestingsfonds en hebben we met regionale sessies op themaniveau bijgedragen aan regionale samenwerking door o.a. werkbezoeken, themamaand ‘Kracht van de Regio’ en Raden- en Statenbijeenkomsten. Het is dus van belang om deze samenwerking te bestendigen en structureel te maken.
- Cijfers en monitoring (zie bijgevoegd) leren ons dat er nog een lange weg te gaan is om Zuid- en Oost- Drenthe op Nederlands gemiddelde te krijgen.
- De gemeente Aa en Hunze richt zich van oudsher op samenwerking in Noord-Drenthe en de regio Assen-Groningen. Aa en Hunze heeft de keuze gemaakt niet opnieuw aan te sluiten bij een vervolgaanvraag. De vervolgaanvraag vindt plaats met vijf gemeenten en twee provincies.

ZUID- EN OOST-DRENTHE

Vijf gemeenten en de provincies Drenthe en Overijssel hebben samen met het Rijk elkaar gevonden in overeenkomende opgaven in de regio Zuid- en Oost-Drenthe. Het gebied ligt aan de grens met het Duitse Nedersaksen en neemt een eigen positie in tussen de regio's Zwolle, Twente en Assen-Groningen. De Europese corridor A37 ontsluit het gebied naar Duitsland en de Hunebed Highway N34 doet dat, via de A28, naar de rest van Nederland.

Bepalend voor het landschap en het ontstaan van dorpen en steden is De Hondsrug, een hoge zandrug midden in het veengebied, opgestuwd in de laatste ijstijd. De Hondsrug loopt van de stad Groningen tot aan de gemeente Coevorden in Zuidoost-Drenthe. De eerste bewoners vestigden zich op de hooggelegen zandgronden en brachten daar de regio tot bloei met akkerbouw, veeteelt en bosbouw. In het lagergelegen moerasgebied kwam langzaam de veenontginning op gang, om turf als brandstof te winnen; hard werk, onder barre omstandigheden met veel nieuwe Drenten. De ontstaansgeschiedenis is niet alleen zichtbaar in de ruimtelijke omgeving, maar ook in de cultuur en maatschappelijke ontwikkelingen van vandaag. Het verschil tussen zand en veen, is een verschil in kansen.

Typerend voor de regio is de ruimte. Ruimte die kansen biedt om te vestigen, ondernemen, innoveren, ontwikkelen en recreëren. Groene ruimte die zowel inwoners als toeristen uitnodigt naar buiten te gaan en mogelijkheden biedt voor de vrijetijdseconomie. Daarnaast heeft zich in die ruimte een sterke maakindustrie ontwikkeld en levert het uitgebreide mbo-landschap goede vakmensen af. Tegelijkertijd zorgt deze ruimte voor afstand; afstand tot voorzieningen, passend onderwijs en werk. Academische opleidingen en carrièremogelijkheden voor hbo en wo'ers liggen buiten de regio. De afstand tot zorg- en welzijnsinstellingen wordt alleen maar groter. Hiermee laat ruimte twee gezichten zien. Kansen, maar ook een investeringsbehoefte op mobiliteit om de kracht binnen en van de regio met elkaar, de rest van het land en over de grens te verbinden.

Gemeente Borger-Odoorn · Gemeente Hoogeveen · Gemeente Coevorden · Gemeente Emmen · Gemeente Hardenberg · provincie Drenthe · provincie Overijssel

Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

STREEFBEELD

Wij willen dat kinderen die opgroeien in onze regio - hier, nu en later - en de generaties na hen, dezelfde kansen hebben als hun leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Om zich te ontwikkelen voor een fijne en gezonde toekomst. Dat betekent een vitale en veerkrachtige leefomgeving, met passend onderwijs, een stimulerende sociaaleconomische structuur en cultureel rijke en bereikbare voorzieningen. Wat we daarvoor in huis hebben is een groene en vitale omgeving, inwoners met hart voor de regio, aanpakkers met vakmanschap en toegewijde arbeidsethos en ruimte om te leven, ontwikkelen, innoveren en zich te vestigen. Deze verholen kracht van de regio bindt ons samen en is de motor waarmee wij in de komende periode onze landelijke positie verder verstevigen en bestendigen.

REGIONALE OPGAVE

De regio Zuid- en Oost-Drenthe kent grote meervoudige opgaven op het gebied van (intergenerationele) armoede. Zoals landelijk erkend, bekend in verschillende rapporten en in cijfers terug te zien in o.a. Monitor Brede Welvaart van het CBS en PBL, Brede Welvaart Monitor Drenthe (zie bijgevoegd), staat de Brede Welvaart in deze regio al jarenlang onder druk. Door de recente crises en de gevolgen van hoge inflatie worden steeds meer inwoners geraakt. Recessies laten zich het eerste voelen in gebieden als Zuid- en Oost- Drenthe.
Er is ook verborgen problematiek. Het principe van naoberschap is in onze regio springlevend. Dat betekent dat mensen elkaar helpen en niet altijd een beroep doen op voorzieningen. Hierdoor worden intergenerationele patronen in stand gehouden. We komen van ver, maar oude patronen en een cultuur doorbreken doe je niet in vier jaar.

De regio heeft in sterke mate te maken met vergrijzing en ontgroening. Jongeren trekken uit de regio weg voor een hbo- of wo-studie en keren niet terug. Omdat er onvoldoende werk is passend bij hun opleiding.

Tegelijk zijn we een krachtig mbo-landschap met een aantal parels van bedrijven. Old Amsterdam komt gewoon uit Hoogeveen (DOC Kaas), de Ariane raket vliegt door onderdelen uit Dedemsvaart. De scherpe cameralens van de IPhone komt uit Hardenberg.

Ouderen blijven juist langer thuis wonen of trekken naar deze regio toe om in rust en ruimte van hun pensioen te genieten. Hierdoor stijgt de zorgvraag in de toekomst en wordt een groter beroep gedaan op ondersteunende voorzieningen. Mede door krapte op de arbeidsmarkt en een negatief imago van werken in de zorg worden voorzieningen minder goed bereikbaar.

Het is voor bedrijven steeds moeilijker gekwalificeerd personeel te vinden. Door samenwerking, net als in de vorige Regio Deal-periode, wordt de vraag van het bedrijfsleven om goed opgeleide vakmensen al beter op elkaar afgestemd, maar daar is meer en langduriger inzet voor nodig. Anderzijds is het wenselijk dat meer bedrijven zich vestigen in deze regio om het werkaanbod te vergroten. De regio Zuid- en Oost-Drenthe biedt door ruimte, arbeidsethos, diepgewortelde maakindustrie en aansluiting met Duitsland, kansen voor economische doorontwikkeling. Voor de Brede Welvaart, onze inwoners en toekomstige generaties is het zaak dat we voor langere termijn investeren om deze potentie volop te benutten.

Wij zijn een regio van aanpakken en doen. Daar zit onze kracht van de regio. We pakken kansen en doen een beroep op het Rijk om gezamenlijk met onderwijs, zorg -en maatschappelijke instellingen, woningcorporaties, inwoners, bedrijfsleven, gemeenten, provincies in onze regio onze sterke samenwerking en impuls op brede welvaart voort te zetten en komende vier jaar te verstevigen. Want Zuid- en Oost-Drenthe verdient structureel de aandacht van het Rijk.

Toekenning Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe 2019-2023
Het Economisch Programma 2017 – 2021 van de Commissie Vollebregt. Het ‘Ontwerpend Onderzoek’ uit 2018, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken, bevestigt de opgaven en oplossingsrichtingen. Mede naar aanleiding van in de Tweede Kamer aangenomen moties is een economische agenda voor Zuid- en Oost-Drenthe opgesteld. Dit is een goede basis voor investeren in de regio en het wegnemen van drempels.

Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

“Het belangrijkste doel is dat over 30 jaar kinderen die nu opgroeien in regio Zuid- en Oost-Drenthe dezelfde kansen hebben als de kinderen in de rest van Nederland. Om zich te ontwikkelen voor een fijne en gezonde toekomst. Dat betekent een vitale en veerkrachtige leefomgeving, met passend onderwijs, een stimulerende sociaaleconomische structuur en cultureel rijke en bereikbare voorzieningen. Dit doen we met een integrale aanpak om de potentie van de regio en de inwoners ten volle tot bloei laten komen.”

Hoe gaan we dit doen: doekracht, ruimte pakken en écht samenwerken

We gaan de scores op kansengelijkheid naar het landelijke gemiddelde krijgen en meer de kracht van de regio laten zien. Dit doen we met doekracht, hands on mentaliteit en de ruimte pakken. Met de Regio Deal hebben we een kloof en ruimte gedetecteerd tussen samenwerkingen en bestaande strategieën om brede welvaart te verbeteren. De afgelopen vier jaar zijn in onze regio veel verbindingen gelegd door de Regio Deal. Tussen o.a. overheden, onderwijs, zorg- en maatschappelijke instellingen, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, bedrijfsleven en inwoners. Door dit te doen hebben we geleerd hoe we meervoudige opgaven beter kunnen aanpakken: met een integrale aanpak, waarin we met de Regio Deal de kloof overbruggen, ruimte pakken en werken aan een structurele aanpak. De samenwerking in quadruple helix-verband zetten we daarom logischerwijs voort en wordt uitgebreid. Onderzoek laat zien dat door deze samenwerking brede welvaart beter opgepakt kan worden.[1]

Regio aan de grens: grensontkennend werken

Ruimte pakken betekent ook dat de regio Zuid- en Oost-Drenthe niet begrensd wordt. We werken grens ontkennend, oplossingsgericht, de mogelijkheden zijn oneindig. De regio houdt ook niet op bij de grens. Niet bij een gemeente of provinciegrens, ook niet bij de oostelijke grens met Duitsland. Wij kijken met een 360 graden perspectief naar de regio. Sterker nog, wij zien juist kansen om met bestuurlijke en kennispartners en via de koppeling met het bedrijfsleven aan de (Duitse) grenzen samen te leren en samen te werken. In de eerste dealperiode zijn we hiermee gestart. We willen de komende jaren hier nadrukkelijk mee verder.

Brede welvaart houdt niet op bij één onderwerp

Uit de eerste Regio Deal hebben we geleerd dat een verdeling in de pijlers Wonen, Werken en Welzijn weliswaar mooie resultaten oplevert, maar voor de toekomst willen we nog meer een integrale aanpak, dwars door thema’s en opgaven. Omdat brede welvaart niet op houdt bij een (gemeente)grens of gekaderd onderwerp. Onze focus wijzigt niet, maar de manier waarop we ons organiseren en kijken naar meervoudige opgaven wel.

[1] Triple-Helix sturing op brede welvaart
Strategy Unit bv i.o.v. Ministerie LNV

AMBITIE & AANPAK

De ruggengraat van onze deal zijn de inwoners: onze kinderen, jongeren, senioren en ondernemers. Zij zíjn de kracht van de regio. Wanneer je kijkt vanuit het perspectief van een groep inwoners, kijk je met een bredere blik naar de onderliggende en aan elkaar verbonden opgaven. De onderliggende thema's voor de Brede Welvaart in de Regio Zuid- en Oost-Drenthe zijn voor elke groep relevant, maar met andere accenten:

1. Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
2. Zorg en welzijn
3. Aantrekkelijke regio
4. Economische structuurversterking

RUGGENGRAAT VAN DE NIEUWE REGIO DEAL

KINDEREN

De generatie kinderen die nu opgroeit heeft de toekomst. Er zijn nog steeds kinderen in deze regio die onvoldoende mogelijkheden hebben om zich tot volle potentie te ontwikkelen. Dit heeft vaak meer dan één reden. Vaak wordt dit door de vorige generatie doorgegeven. Daarom is het van belang dat ze dezelfde kansen krijgen als kinderen in de rest van Nederland om op te groeien en zich te ontwikkelen én dat onderwijs aansluit bij hun mogelijkheden en capaciteiten.

JONGEREN

Onze jongeren zijn de ondernemers en medewerkers van de toekomst. De regio vergrijst echter komende jaren. Dit zorgt voor druk op een leefbare regio waar het goed wonen, werken en leven is. Veel jongeren trekken weg om buiten de regio een hbo of wo studie te volgen en keren niet terug. Wij zien dat jongeren met een mbo-studie relatief gezien vaker in de regio blijven wonen. Voor een veerkrachtige regio is een mix van mbo, hbo en wo afgestudeerden juist belangrijk. Dit heeft effect op de arbeidsmarkt en ondernemersklimaat en de algemene leefbaarheid in de regio. Wij willen jongeren aan de regio binden. Om dit te bereiken gaan we o.a. het onderwijsaanbod verbreden en verdiepen. Daarnaast investeren we in een aantrekkelijk leefklimaat om je hier te willen vestigen in de nabijheid van voldoende voorzieningen, vrijetijdseconomie, een rijke cultuur en verenigingsleven en voldoende carrièremogelijkheden. Om de vicieuze cirkel te doorbreken.

ONDERNEMERS

Om te investeren in een aantrekkelijk leefklimaat, werkgelegenheid voor de generaties van nu en na ons, is economische structuurversterking cruciaal in alle sectoren. Dit begint bij onze bedrijven en ondernemers. In de huidige Regio Deal hebben we ruim 300 (grote) bedrijven en spelers aangehaakt. De regio Zuid- en Oost-Drenthe kent tegelijk relatief veel mkb in vooral de (maak)industrie en vrijetijdseconomie, waar familiebedrijven een groot aandeel van zijn. Voor een veerkrachtige arbeidsmarkt in zijn geheel, richten we ons de komende vier jaar op hen. Zij zijn de motor van de Drentse economie.

SENIOREN

De focus ligt op de generatie die nu opgroeit. Tegelijk kijken we naar kwaliteit van leven hier en nu. Mensen worden steeds ouder, onze regio vergrijst sneller dan gemiddeld in Nederland en het tekort aan zorgpersoneel wordt steeds groter. Daarom kijken we in de Regio Deal ook specifiek naar ouderen. Een groep waar de brede welvaart vaker onder druk staat en waar we oog voor willen en moeten hebben.

ONDERLIGGENDE THEMA'S

Leven Lang ontwikkelen (LLO)
Inwoners uit de regio Zuid- en Oost-Drenthe weten van aanpakken en hebben een goede werkethiek. Niet iedereen in de regio krijgt en/of pakt de kansen die er liggen. Terwijl deze ontwikkeling de basis is voor het verhogen van de kansengelijkheid. Daarom zetten we sterk in op Leven Lang Ontwikkelen.

Het doel is: meer kinderen gelijke kansen bieden, beter toegankelijke voorzieningen voor iedereen om zichzelf te ontwikkelen en beter passende opleidingsmogelijkheden voor toekomstige en zittende arbeidskrachten.

Dit vraagt om toekomstgericht en passend onderwijs, doorlopende leerlijnen en hybride onderwijs op alle niveaus. Een stevige verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven en een vitale arbeidsmarkt. Hierbij is ook werken over de grens een belangrijk thema. Dit moet gemakkelijker, gangbaarder en beter bereikbaar zijn.

Dit doen we door:

- **Passende onderwijslijnen ontwikkelen voor vakgebieden die hard nodig zijn.** Denk hierbij aan zorg of techniek. Zoals de HBO-V flex opleiding die in de huidige Regio Deal is ontwikkeld, waarbij zorginstellingen, het mbo en hbo samenwerken om aan de vraag van de markt, naar goed gekwalificeerd zorgpersoneel, te voldoen. Samen met onderwijsinstellingen en bedrijven kijken we naar andere vakgebieden waar ook deze behoefte ligt.

ONDERLIGGENDE THEMA'S

- **Grensoverschrijdende samenwerking en werken over de grens gangbaarder maken**: Samen met ministerie van OCW willen we LLO verder vormgeven. In de eerste Regio Deal is het programma Bi-nationale curricula gestart, om aan beide kanten van de grens van Nederland en Duitsland en in heel Europa een opleiding evenveel waard te maken. Als regio hebben we het voortouw genomen en willen we dit samen met ministeries van OCW/BZK verder uitwerken. Dit is een project dat één op één door andere regio's kan worden overgenomen. We ontwikkelen een traineeprogramma, waarbij Nederlandse en Duitse trainees hun traineeship kunnen invullen bij Duitse en Nederlandse werkgevers, verzorgd door het Rijnland instituut.
- **Flexibiliseren en hybride maatwerk in onderwijs voor hogere startkwalificaties en minder vroegtijdige schoolverlaters en groenpluk**: de samenwerking met scholen, gemeenten, ondernemers en ministeries om groenpluk tegen te gaan, het van school halen van arbeidskrachten door bedrijven tegengaan, en vroegtijdige schoolverlaters te verlagen en daarmee meer jongeren met een startkwalificatie af te leveren. Bijvoorbeeld: 4 mbo's die samenwerken aan hybrideonderwijs en pilots met BBL-opleidingen waarbij lesdagen op de werkplek wordt gegeven. Soortgelijke projecten gaan we met partijen uitbreiden, onder andere door samen te kijken hoe belemmeringen in het systeem voor hybride of maatwerkonderwijs kunnen worden weggenomen.
- **Talent en kennis in de regio houden en ontwikkelen**: onderzoeksgroepen van kennisinstellingen waar wo, mbo en hbo direct samenkomen. Binnen de regio, maar ook buiten de regio, zoals met de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Universiteit van Twente (UT).
- Op broodnodige vakgebieden **speciale branding en campagnes ondersteunen en inzetten om professionals naar de regio te halen**.
- Studenten maar ook werknemers, zij-instromers of mensen die nu niet werkzaam zijn moeten de mogelijkheid krijgen zich te blijven ontwikkelen. In de eerste dealperiode hebben we ons gericht op de her-, om- en bijscholingsbehoefte met Duitse en Nederlandse deelnemers in voornamelijk de installatietechniek. Daarnaast is de methodiek van New Jobportunities 2.0 (waarbij niet-uitkeringsgerechtigden aan het werk gaan, zowel in Nederland als Duitsland), blijvend door het UWV overgenomen en verder uitgerold. Soortgelijke, bewezen effectieve projecten willen we ook de komende vier jaar ontwikkelen.

ONDERLIGGENDE THEMA'S

Zorg en welzijn

De kwaliteit van leven, welzijn, werken en wonen van inwoners, in het bijzonder de generatie die nu opgroeit, staat onder druk. In de regio Zuid- en Oost-Drenthe speelt dit al generaties lang. Het maakt uit waar je wieg staat. Wanneer je ouders arm zijn, is de kans groot dat je ook in armoede opgroeit. 60% van de kinderen die arm zijn, hebben ouders die ook in armoede zijn opgegroeid. Werklozen en mensen met een lager inkomen hebben een lagere brede welvaart dan de gemiddelde Nederlander. Daardoor zijn zij kwetsbaarder voor stapeling van problemen.[1] De sociale en fysieke omgeving waarin kinderen opgroeien heeft een effect op het latere inkomen.[2]

De huidige zorg is niet houdbaar. Om kwaliteit en toegankelijkheid (nu en in de toekomst) te kunnen borgen dient de zorg in financieel, personeel en in maatschappelijk opzicht houdbaar te zijn. Deze dimensies van houdbaarheid staan echter steeds meer onder druk door ontwikkelingen als vergrijzing, de opkomst van nieuwe zorgtechnologie en toename van het aantal chronisch zieken.
Daarom moeten we als regio nú anticiperen, experimenteren en inzetten op preventie om de stijgende zorgvraag én een tekort aan zorgpersoneel in Zuid- en Oost-Drenthe tegen te gaan.

Om opgroeiende kinderen gelijke kansen te bieden, nu en in volgende generaties, en een leefbare regio te behouden, focussen we ons op de volgende speerpunten.
Het doel is: **meer kansengelijkheid** tussen kinderen in Zuid- en Oost-Drenthe en de rest van Nederland, er is **minder (intergenerationele) armoede, meer balans brengen in het aanbod van zorg** en **het tekort aan zorgpersoneel stijgt minder hard** om zo te kunnen blijven voldoen aan de hoge zorgvraag.

Dit doen we door:

- Samenwerking met gemeenten, onderwijs, ondernemers en bijvoorbeeld nieuwe partners als het Jeugdeducatiefonds om de juiste ondersteuning te bieden aan kinderen die dat nodig hebben.
- Met woningcorporaties, gemeenten, zorg- en maatschappelijke instellingen kijken naar integrale aanpak van gezinnen die langdurig in armoede verkeren. Ieder kind heeft recht op brood, bed en fiets, of wat er maar nodig is, om op een gelijkwaardige manier mee te kunnen doen in de maatschappij. Dit gaat niet alleen om materiële zaken, maar ook om het stimuleren en verbreden van de blik buiten de eigen leefwereld en (thuis)cultuur. Denk aan sport, beweging en cultuur.
- Verschillende partijen van zorgaanbieders, woningcorporaties en overheid met elkaar in gesprek brengen om de zorgvraag en opgaven als eenzaamheid en langer zelfstandig thuis wonen op te pakken.
- Burgerinitiatieven ondersteunen die direct eenzaamheid tegengaan.
- Het gesprek faciliteren en meedenken over alternatieve woonvormen voor ouderen. Duidelijk maken dat het een dringende urgentie heeft en een gezamenlijk probleem is op het gebied van wonen en zorg binnen de gemeente.
- Inzetten op ontwikkeling van zorgtechnologie.

[1] Rabo research september 2022
[2] Gevolgen van kansongelijkheid in Nederland SEO economisch onderzoek mei 2022*

- Wij zijn als Regio Deal niet verantwoordelijk voor de primaire gezondheidstaak en het leveren van voorzieningen. Wel willen we de samenwerking stimuleren en de opgaven pakken die op de grenzen liggen van onze verantwoordelijkheid. Een goed voorbeeld van een dergelijke opgave zou een opdracht kunnen zijn voor het inclusiviteitslab van NHL Stenden dat in februari gaat starten.
- We stimuleren projecten in het kader: Van leerplicht naar ontwikkelrecht. Daarbij kijken we samen met onderwijs, gemeenten en ondernemers naar hoe kinderen kunnen leren op de wijze die bij hun past. Zodat elk kind de passende ontwikkelingsmogelijkheden krijgt aangeboden en waar mogelijk minimaal een startkwalificatie heeft.
- Minder jeugdhulpverlening. Veel jongeren komen in jeugdzorg door (v)echtscheidingen. de jeugdbescherming geeft aan dat 80% van hun jongeren met gescheiden ouders leven. Deze opgaven willen we in gezamenlijkheid oppakken.
- Met het project Intergenerationele armoede werden twaalf gezinnen begeleid in drie gemeenten. De positieve effecten nemen we mee voor eventuele nieuwe opgaven. We weten welke interventies werken. Deze willen we nog specifieker richten op de mensen die het nodig hebben en langdurig in de armoede leven.

Aantrekkelijke regio

De directe leefomgeving is van grote invloed op de Brede Welvaart. De leefomgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren heeft invloed op hun gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waar de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Dit betekent in de eerste plaats wonen in een passende woning, de nabijheid/bereikbaarheid van voorzieningen, zoals scholen, huisartsen, consultatiebureaus en winkels, maar ook de beschikbaarheid van cultuur, zoals theater, bioscoop, verenigingsleven, natuur, dagrecreatie en andere vrijetijdsbesteding.

Naast deze aandacht voor de verbetering van de leefomgeving nu en in de toekomst, willen we ook de aantrekkelijkheid van onze regio sterker onder de aandacht brengen voor vestigers in brede zin. Bijna de helft van de jongeren trekt weg uit de regio. Tot zelfs 80% van de jongeren met een wo-diploma (zie bijgevoegde cijfers). Voor een veerkrachtig arbeidsklimaat en leefbare regio leveren we een bijdrage voor het aantrekken van nieuwe inwoners, terugkeer van jongeren naar onze regio en ondernemingen die zich willen (blijven) vestigen in de regio.

Het doel is: een **meer aantrekkelijke regio** en het stimuleren van **een optimale bereikbaarheid** van de regio.

Dit doen we door:

- Belangrijk voor de ontwikkeling van de regio is een gevoel van trots, verbinding en identificatie. Binnen de regio worden innovatieve producten ontwikkeld en fantastische initiatieven ontplooid. Er heerst een goede werkethiek en in de dorpen en de wijken zien we naar elkaar om, naoberschap. Dat is iets om trots op te zijn. Door dat verhaal steviger naar buiten te brengen en daarbij de rol van de inwoners en de bedrijven te benadrukken, kunnen we de regio sterker positioneren. Dit gaan we vooral doen door bestaande initiatieven en samenwerkingen te ondersteunen. Zo gaan we het Van Gogh-jaar 2023 verder versterken en in de hele regio onder de aandacht brengen en scholen mee laten doen.

Aantrekkelijke regio (vervolg)

- Cultuurbeleving op een laagdrempelige manier bereikbaar te maken. Dit draagt bij aan een gevoel van zelfbewustzijn, trots, participatie en de ontwikkeling van de eigen identiteit en die van de regio. Daarom willen we met de Regio Deal investeren in de culturele infrastructuur. Een extra stimulans voor de regionale cultuursector is ook een impuls voor de vrijetijdseconomie en draagt bij aan een bredere positionering van de regio.
- Investeringen om de vrijetijdseconomie en publieke culturele infrastructuur op pijl te houden voor de aantrekkelijkheid van de regio om je te willen vestigen. De Regio Deal gaat meehelpen met het scheppen van randvoorwaarden voor investeringen.
- Inwoners initiatieven: op het gebied van leefomgeving, leefbaarheid en het stimuleren van ontmoeting, participatie in dorpen en wijken en bij grote opgaven die op ons afkomen.
- Het stimuleren van een optimale ontsluiting van de regio Zuid- en Oost-Drenthe, zowel tussen onze kernen, als met de rest van Nederland. In het bijzonder met Groningen en Twente, maar ook met de Randstad en Duitsland. Dit zorgt voor meer nabije en beter bereikbare voorzieningen voor bedrijven, werknemers, studenten en scholieren.
- Bijvoorbeeld door het ondersteunen van een gamechanger voor onze regionale economie en de bereikbaarheid voor heel Noordoost Nederland: de Nedersaksenlijn. Een essentiële verbinding om nu en straks in de regio te blijven wonen, werken en studeren.
- De afgelopen jaren is er al door bijvoorbeeld de provincies en ministeries geïnvesteerd in een slimme OV-hubstructuur en mobiliteit in onder andere onze regio. Tegelijkertijd zie je dat het OV minder wordt en je soms een paar km moet lopen naar een bushalte. En dat niet iedereen een (elektrische) fiets of auto kan veroorloven of dat in sommige plekken alleen nog een kleine buurtbus rijdt op afspraak.

Economische structuurversterking

De regio gaat voor een veerkrachtige en toekomstbestendige economie door het versterken van de vrijetijdseconomie en de innovatieve (maak)industrie met internationale uitstraling.

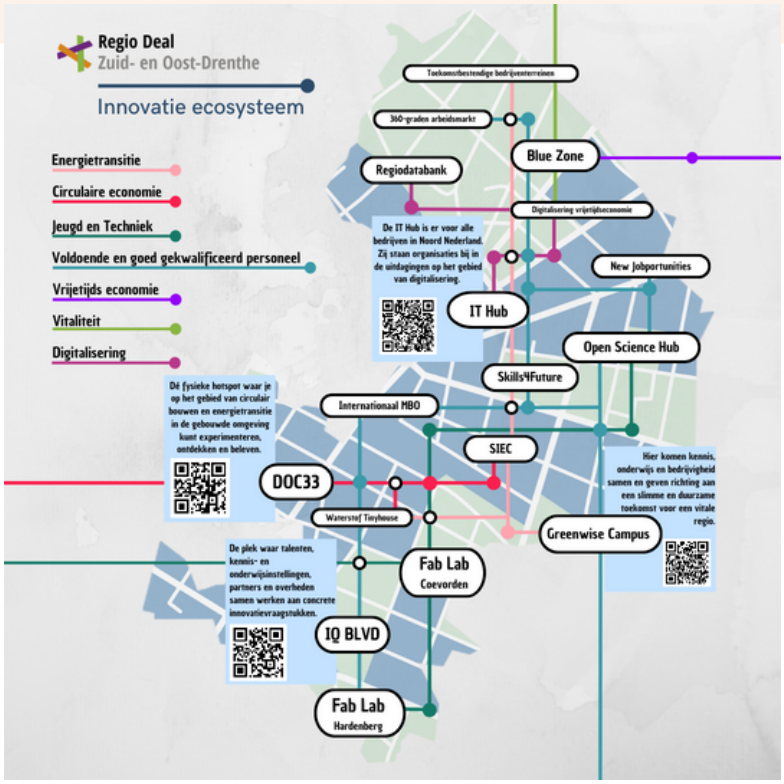
Voorwaarden en essentieel zijn het versterken van de infrastructuur van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen met het beste (techniek) onderwijs om op te leiden en kennis te stuwen en te borgen. We willen een regio zijn voor hoogwaardig toegepaste kennis en vakmanschap.
In de eerste dealperiode zijn de voorwaarden en basis ingericht, zoals het kennis- en innovatie-ecosysteem zoals eerder beschreven. Nu is het tijd verder te operationaliseren en door te gaan. We hebben ontdekt wat werkt en wat niet. De komende vier jaar hebben we de ambitie om wat werkt breder uit te rollen.

Het doel: **meer kennis en innovatie** (R&D = Research & Development) **in de regio**, **vergroenen en digitaliseren van het middenveld**, **clustervorming op thema's als Human Capital**, **goed opgeleid personeel** en **levenlang ontwikkelen**, zoals eerder uitgebreid beschreven. Met een focus op bedrijven in de hightechindustrie, innovatieve maakindustrie, groene chemie, vrijetijdseconomie en zorg. Dit is essentieel voor continuïteit en groei in regio.

ONDERLIGGENDE THEMA'S

Dit doen we door:

- Koppeling tussen het bedrijfsleven en kennisinstellingen verder uitbouwen om talent in de regio te houden: de afgelopen drie jaar is in de Regio een uitgebreid kennis- en innovatie-ecosysteem opgezet. Met acht innovatieomgevingen door heel de regio: FabLab's in Coevorden en Hardenberg, Open Science Hub in Borger-Odoorn, GreenWise Campus in Emmen, IT Hub in Hoogeveen, IQ BLVD in Hardenberg, Blue Zone Innovations regiobreed en DOC33 in Hoogeveen. Dit vraagt om extra inzet op innovatie voor het bedrijfsleven en investering in het aantrekkelijker maken van het onderwijs in Zuid- en Oost- Drenthe.
- **Acquisitiebeleid** en uitvoering van de aangesloten partners ondersteunen; we willen het maken van aantrekkelijke voorwaarden voor vestiging in de regio ondersteunen.
- **Clustervorming:** de regio kent relatief veel mkb, met een groot aandeel aan familiebedrijven. We gaan clusters vormen en verbinden de organisaties op deze manier aan elkaar en aan ondernemersverenigingen in de regio. Thema's zijn dan: strategische personeelsplanning, bedrijfsopvolging, opleidingen, nieuwe R&D van producten of digitalisering.
- **Kennis is stuwing voor ontwikkeling**. Afgelopen periode heeft de regio zich onderscheiden in de **samenwerking tussen wo, hbo en mbo.** Hier gaan we mee door om de regio toekomstbestendig te maken. Kennis ontwikkelen is één, maar het ook toepassen is een tweede. Voor thema's zoals **Human Capital** en de verschillende transities, naar bijvoorbeeld duurzame energieën, stimuleren we nieuwe gecombineerde lectoraten en practoraten. Om op deze manier direct samen op te trekken en kennis toepasbaar te maken.
- Zuid- en Oost-Drenthe is als vrijetijdsregio in toenemende mate in trek voor vakantie, overnachtingen en dagtoerisme. De N34 tussen Ommen en de A28 doorkruist het hele Regio Deal-gebied en is met stip de meest toeristische verbindingsweg. Langs deze "Hunebed Highway" liggen tal van toeristische trekpleisters, niet alleen bij bezoekers in trek, maar ook bij inwoners van de regio. De vrijetijdssector is belangrijk voor zowel werkgelegenheid als Brede Welvaart. Een aantal van de (dag)recreatieve hotspots in het Regio Deal-gebied vereisen de komende jaren publieke investeringen om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen of te behouden.

FINANCIEEL

We vragen een bijdrage van het Rijk van € 30 miljoen. De regio gaat € 30 miljoen cofinancieren.

Deze cofinanciering bestaat uit verschillende gedeelten;

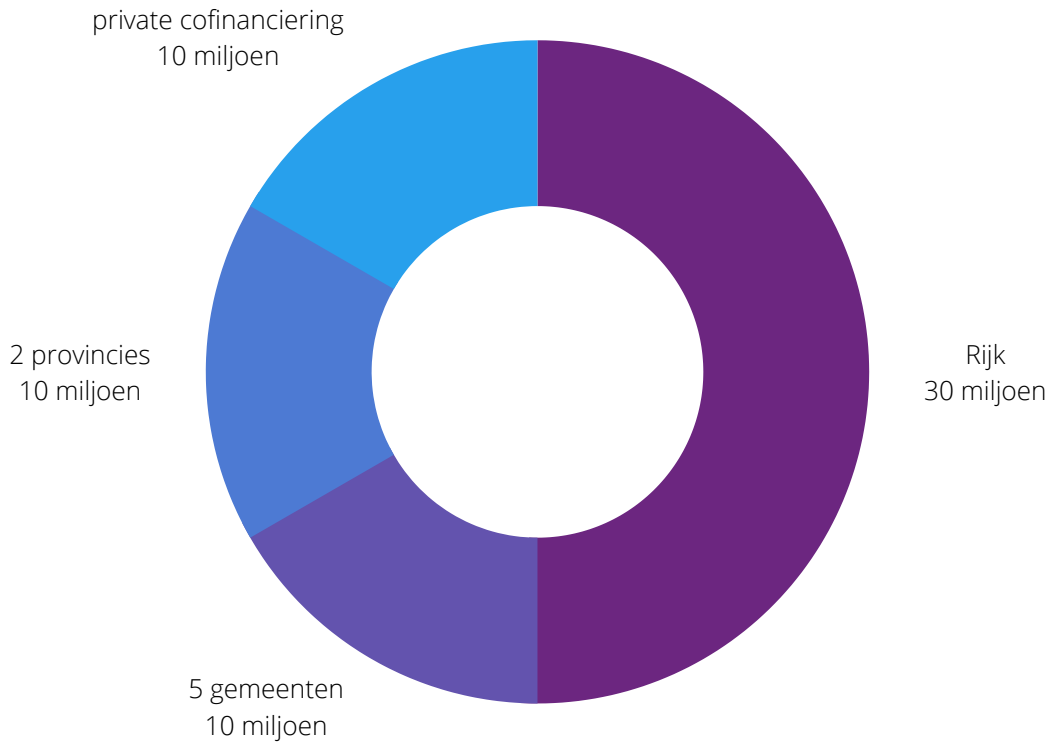
- Provincies Drenthe en Overijssel cofinancieren € 10 miljoen.
- De vijf participerende gemeenten cofinancieren ook € 10 miljoen.
- De ervaring uit de eerste deal leert dat er voor minimaal € 10 miljoen is bijgedragen aan projecten door niet-overheid partners. Dit gaan we in de nieuwe deal uitbouwen, maar gaan voor de overeenkomst uit van € 10 miljoen aan bijdragen van projectpartners.

Het programma dat gebouwd gaat worden na de dealovereenkomst heeft daarmee een volume van € 60 miljoen.

Als regio met relatief kleine gemeenten, heb je elkaar nodig. En hebben we het Rijk nodig. De vele opgaven zijn groter dan de begrotingen in onze regio. De bijdrage vanuit de Regio Envelop van het Rijk is daarom essentieel om een achterstand op brede welvaart in te lopen.

We stellen voor dat 20% van de regionale cofinanciering 'in kind' is. Gemeenten en provincies kunnen op deze manier eigen personeel inzetten voor de regionale opgave. Dit stimuleert het eigenaarschap binnen de organisaties op regionaal samenwerken en vergemakkelijkt regionale inzetbaarheid.

Met de huidige Regio Deal staat een stevig fundament en afgesproken governance en samenwerkingsovereenkomst. De doelmatigheid van bestedingen zijn hierin ingebouwd. Ieder project heeft een penvoerder en een co-penvoerder die samen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en afspraken.

ORGANISATIE

Een programmateam vormt de spil en basis van de Regio Deal. De (bestuurlijke) samenwerking in quadruple helix-verband versterken we en breiden we uit. Hiermee bundelen we expertise en denkkracht. Iedereen die in cofinanciering bijdraagt, denkt, beslist en werkt mee. In de stuurgroep en in de bemensing van de projecten. Daarbij werken we zoveel mogelijk samen met bestaande initiatieven, organisaties en samenwerkingsstructuren. Er is voor gekozen om de medewerkers van de verschillende organisaties (zowel overheid als niet-overheid) vanuit de 'eigen' organisaties te laten werken aan de regionale opgave. Om het werken aan (regionale) projecten te faciliteren, worden de gemaakte uren vanuit het programmabudget vergoed. Voor de uitvoering van projecten kan dit in de projectbudgetten worden meegenomen, voor de indirecte, overheadkosten gaat dit uit het programmabudget.
Raden en Staten, maar ook Kamerleden worden net als in de huidige Regio Deal inhoudelijk meegenomen en geïnformeerd door werkbezoeken, Raden- en Statenbijeenkomsten en individueel door eigen bestuurders.

Besluitvorming

Uitgangspunt voor de besluitvorming is consent. Ook de toekenning van projecten gebeurt op deze basis. De strategische en operationele doelen van de Regio Deal zijn daarbij leidend. Ook bij deze deal maken we de bewuste keuze om geen strikt afwegingskader voor toekenning van de projecten te hanteren; dit vergroot de flexibiliteit en de snelheid. De Regio Deal creëert randvoorwaarden, faciliteert en brengt samenwerking op gang, maar schrijft niet voor hoe de projecten vormgegeven moeten worden. Hier geven we bewust veel vrijheid aan de verschillende projectpartners.

Inwonerspanels

Zowel bij de aanvraag als bij de totstandkoming en de uitvoering van de nieuwe Regio Deal-projecten worden inwoners betrokken. Daarbij kunnen we gebruik maken van bestaande inwonersinitiatieven en –organisaties, bijvoorbeeld Kansen voor de Veenkoloniën, jeugdraden etc.
Om van inwonerspanels een krachtig instrument te maken in de aanpak van de Brede Welvaart is het voorstel om een bedrag van € 5 miljoen te reserveren voor uitvoering van projecten, voortvloeiend uit inwonerspanels en alleen om zwaarwegende redenen hier van af te wijken in de definitieve besluitvorming.

Totstandkoming nieuwe aanvraag Regio Deal

Als regio hebben we afgelopen maanden deze nieuwe aanvraag voorbereid. De thema's zijn opgehaald uit verschillende bijeenkomsten en gesprekken met partners, deelnemers, inwoners, stakeholders, Raad- en Statenleden en gedestilleerd uit de lessen van de huidige Regio Deal. De thema's en doelgroepen geven focus en een oplossingsrichting aan de meervoudige opgaven die in de regio Zuid- en Oost-Drenthe spelen. De bouwopgave en het thema energiearmoede worden bij een vervolg niet (meer) in de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe maar wel in regionaal verband. De projecten die zijn gestart, worden bij de verantwoordelijke penvoerders belegd, te weten de provincie Drenthe en de gemeenten. Zij zetten dit, samen met de ministeries van BZK en Klimaat en Energie, in woondeals en energiefondsen verder voort.

EEN GREEP UIT DE RESULTATEN EN BEHAALDE DOELEN VAN DE HUIDIGE REGIO DEAL ZUID- EN OOST-DRENTHE 2019-2023:

We hebben ruim 40 projecten opgezet die bijdragen aan een impuls op brede welvaart.

Meer en nieuwe samenwerking tussen: onderwijs, zorg- en maatschappelijke instellingen, inwoners, bedrijven, regionale en Rijksoverheid.

300 bedrijven verbonden aan het innovatie ecosysteem

5 grensoverschrijdende projecten met Duitsland

Mbo's, hbo en universiteit overleggen regulier met elkaar.

Kennis en innovatie-ecosysteem met 8 nieuwe innovatieomgevingen

10 proeftuinprojecten gestart, waar met inwoners wordt gewerkt aan toekomstbestendig wonen.

Binnen het project digitalisering in de vrijetijdseconomie hebben inmiddels meer dan 50 ondernemers deelgenomen aan trainingen.

5 dorpen volgen een traject met dorpsbelangen verenigingen voor een vitale toekomst voor iedereen in het dorp aan de hand van vijfsterren methodiek.

Er is een modelwoning/inloopwoning gerealiseerd om buurtbewoners bewust te maken, informeren over maatregelen, energieadvies, hen te begeleiden en ontzorgen op het gebied van verduurzamen.

Een subsidieregeling voor isolatiemaatregelen voor huiseigenaren met lage inkomens is opengesteld i.s.m. provincie Drenthe.

Een uitvoeringsorganisatie voor de deelnemende overheden wordt opgezet, met regionale menskracht.

3 woningcorporaties in de regio werken samen aan een gecombineerde aanpak voor het verduurzamen en verbeteren van de sociale en particuliere woningen.

Samenwerking met woningcorporatie en particulier bedrijf om particuliere woningeigenaren in gespikkeld bezit mee te nemen in verduurzaming.

Eerste stap in de inzet van een breed instrumentarium voor huishoudens die de verduurzaming van hun woning niet zelf kunnen betalen.

Met Kansen4Kinderen werken we met het basisonderwijs aan kansengelijkheid. Inmiddels doen 90 bassischolen mee.

Innovatienetwerk Zorg & Welzijn is opgericht, als vervolg op het HBO-V-project, om meer gekwalificeerd zorgpersoneel in de regio te houden.

De samenwerking met huisartsen verbeterd, waardoor in vroeg stadium kinderen en gezinnen worden ondersteund.

Opzet en start van de HBO-V Flex opleiding waarin 4 zorginstellingen participeren. Sinds februari 2020 zijn er 89 studenten uit heel de regio gestart en zijn de eerste studenten afgestudeerd.

Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

EEN GREEP UIT DE RESULTATEN EN BEHAALDE DOELEN VAN DE HUIDIGE REGIO DEAL ZUID- EN OOST-DRENTHE 2019-2023:

Meerdere gemeenten werken en leren samenwerken vanuit positieve gezondheid.

Integrated Care in Emmen, een project waarbij vaste onderwijscoaches en gezinscoaches op basisscholen beschikbaar zijn die vanuit een integrale kijk op opvoeden en onderwijs werken.

Kinderen eerst in Aa en Hunze, een project waar 2 huisartsenpraktijken nauw samenwerken met schoolmaatschappelijk werk, sociaal werkers, een gezinscoach en een orthopedagoog, zodat kinderen sneller de juiste hulp krijgen.

Het energie neutrale Tiny Waterstof House, gebouwd door studenten van het Alfa-College in Hoogeveen ging in april 2022 op tour naar Den Haag. Gepositioneerd voor de tweede kamer kwamen diverse bewindslieden, rijksambtenaren en andere geïnteresseerden langs om het verhaal uit de regio te horen verteld door studenten, ondernemers en gemeenten.

De pilot Aanpak intergenerationele armoede is een intensieve en langdurige inzet waarbij een aantal gezinnen in twee gemeenten worden geholpen.

Jeugdhulp, gewoon dichtbij. Een project waarin door intensieve samenwerking tussen gemeente, GGD en het onderwijs gewerkt wordt aan preventie en vroegtijdige signalering van problemen en hulp aan jongeren.

Samenwerking over provincie en landgrenzen heen.

Maart 2021 de Maand van de Regio met diverse lezingen, kennissessies en een panelgesprek.

September 2022 de Regio Tour voor raadsleden, colleges en Rijk waarin we een aantal projecten bezochten en aan het woord lieten.

Samenwerking met GKB (Gemeentelijke Krediet Bank), welzijnsorganisaties en gemeenten is verbeterd, waardoor schuldensituaties minder uit de hand lopen of voorkomen worden

Door Regio Deal samenwerking, Volkshuisvestingfonds naar de gemeenten in de regio.

Structureel overleg tussen Rijk en Regio en deelname van ministeries ontwikkelteams.

Triple helix samenstelling van het vakbestuurlijk overleg.

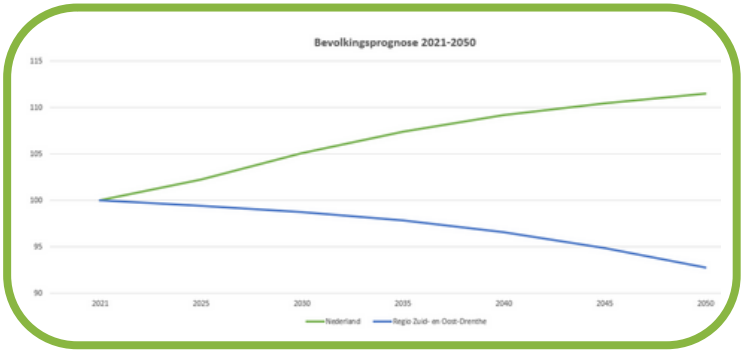
2 keer per jaar informatiebijeenkomsten voor Raads- en statenleden middels werkbezoeken of digitaal.

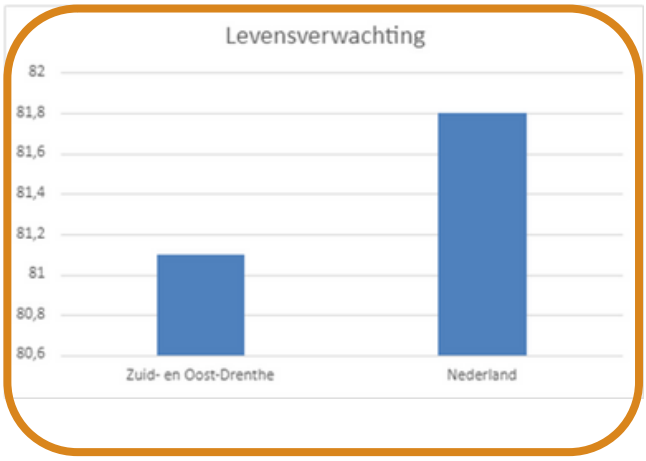
Tweemaal werkbezoek in de regio: minister van Binnenlandse Zaken, Hanke Bruins Slot in 2022 en staatssecretaris van Economische zaken en Klimaat, Mona Keijser in 2020.

Samenwerking met woningcorporatie en particulier bedrijf om particuliere woningeigenaren in gespikkeld bezit mee te nemen in verduurzaming.

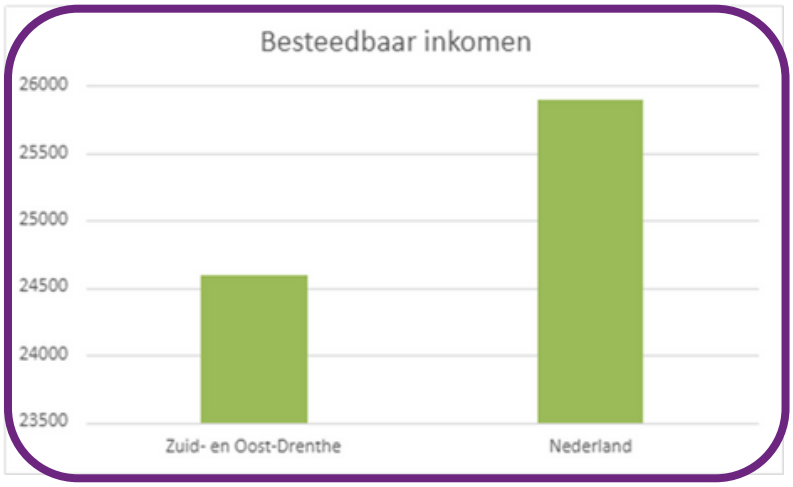
Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

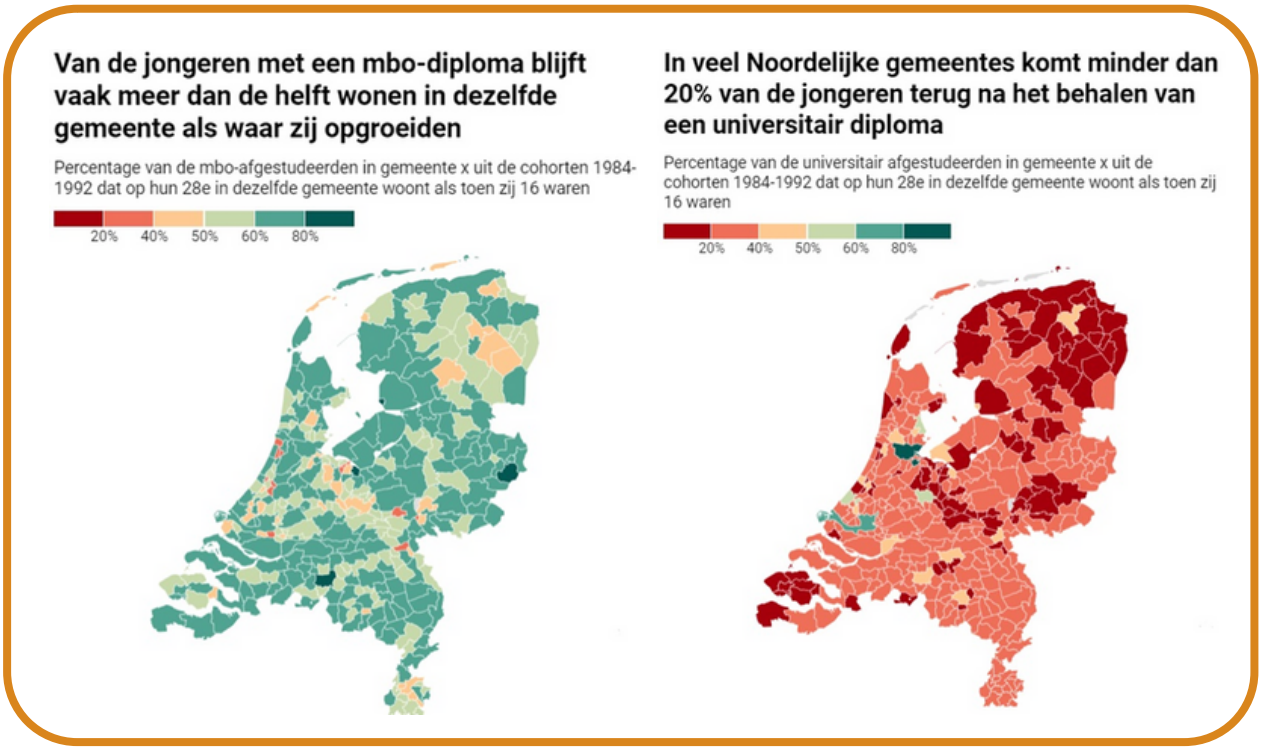
ONDERBOUWING DOOR CIJFERS

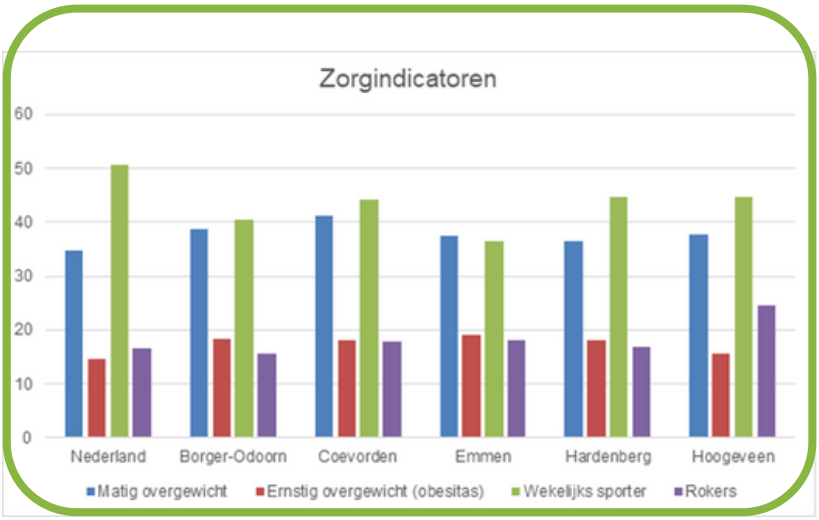
Toekomstige brede welvaart vraagt dat we nu anticiperen.

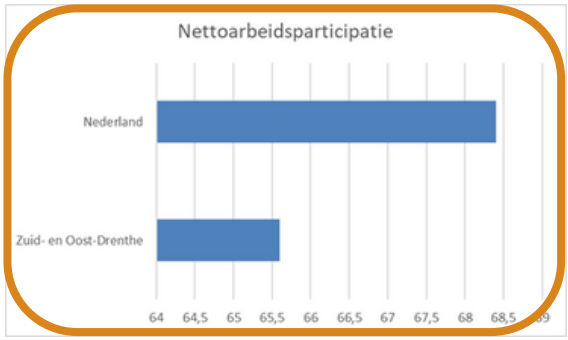

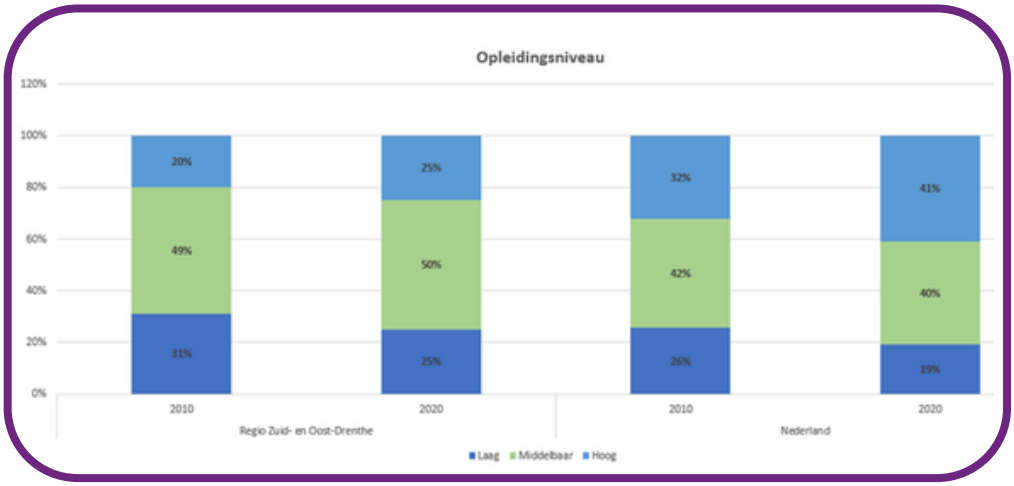
Bronnen:
Monitor Brede Welvaart CBS, speciaal voor Regio Zuid- en Oost-Drenthe
Brede Welvaart monitor Drenthe, CMO Stamm/Trendbureau Drenthe
E&E advies, GGZ Drenthe, Primos Talent Monitor – in de Regio van De RUG en de Hanzehogeschool via talentinderegio.com

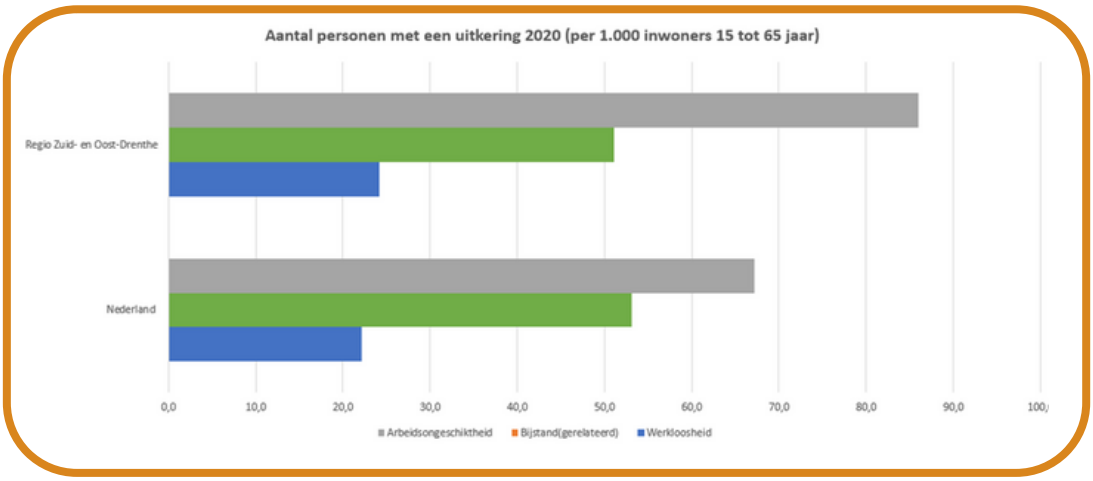
ONDERBOUWING DOOR CIJFERS

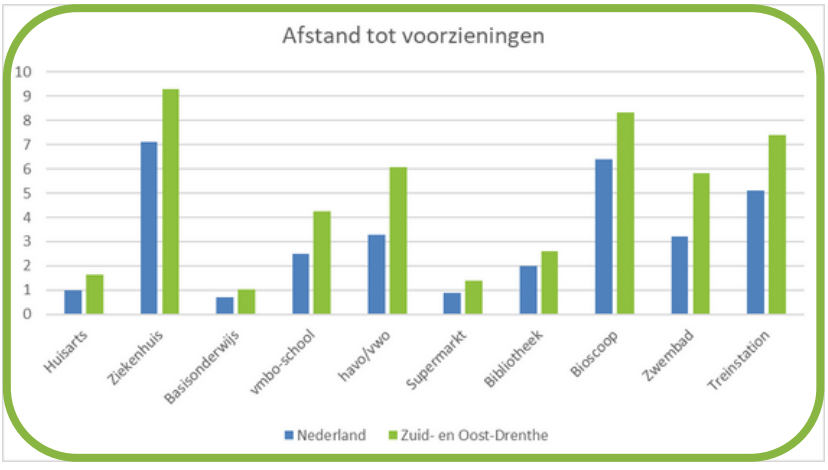

Eén ons brede welvaart, scheelt een kilo zorg

Denk je dat je beter bent dan ik

Regio Deal
Zuid- en Oost-Drenthe

Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

Deze aanvraag wordt onderschreven door:

Dit aanbod voor een Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe is door onderstaande partijen samengesteld op basis van de huidige samenwerking in de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, andere lopende programma's en samenwerking waaronder woningcorporaties, zorginstellingen, kennis- en onderwijsinstellingen, vertegenwoordiging van het bedrijfsleven en inwoners.

Gemeente Borger-Odoorn · Gemeente Hoogeveen · Gemeente Coevorden · Gemeente Emmen · Gemeente Hardenberg · provincie Drenthe · provincie Overijssel

